

Érsekújvár az irodalom tükrében

Egy Petőfi-legenda

Mindenekelőtt azt szeretném ismertetni, hogy ez az érdekes történelmi epizód Érsekújvárott hol játszódott le. Az utca- és házszám megnevezést még az 1910-es évek szerint fogom használni, mert az utcák neve és a házak számozása azóta már többször változott, viszont a régi elnevezések alapján a helyet, mint a jelenben, mint a jövőben is mindenki ismerni fogja.

Az úgynevezett Kandi utca sarkán, a volt ÉSE-futballpálya szomszédságában áll egy régi földszintes épület, a Zsidek-féle ház. E háznak északra néző sarokszobája hosszú évtizedeken át kocsmahelyiség volt, a nyugati oldalon lévő másik helyiség szatócsüzlet gyanánt szolgált. A másik épület ugyancsak a Kandi utcában volt a 9-es számú Gerlóth-féle ház.

Ezt az érdekes eseményt sokszor elmesélte nekem néhai apósom, Gerlóth István, neki pedig édesapja Gerlóth József mondogatta igen gyakran. Az esemény az 1848-as forradalom előtti években történt.

Egyik ködös októberi napon a kora esti órákban a napi munka után pár vendég csendesen szórakozott a sarkon levő kocsmában. A kicsi helyiség berendezése mindössze három x-lábú durva faragású asztal és egy-két fapad volt. Az egyik sarokban iparosok, nagyjából csizmadiák, a másik sarokban pedig parasztok ültek, és minden vendég előtt bor vagy pálinka volt az asztalon. A mestergerendáról lógó kormos petróleumlámpa gyér világosságát még tompította a pipázók dohányfüstje, amely sűrűn gomolygott a kicsi és alacsony helyiségben.

Egyszerre csak kinyílt a kocsmajtó és belépett rajta egy vékonydongájú fiatalember, aki a vállán hosszú posztó gallért (köpenyt) viselt, a lábán pedig csizma volt. Illedelmesen köszöntött, majd odament a lécekből készült rácsos kimérő nyílásához és pohár bort kért az ott álló kocsmárostól. Megkapván az italt, körülnézett a helyiségben és odalépett a sarokban iddogáló és szórakozó csizmadiák asztalához, majd megszólalt: „Ha megengednék bátyám uramék, ide ülnék én is az asztalukhoz.” Helyet szorítottak az újonnan érkezettnek, aki azután elég gyorsan bekapcsolódott a már ott ülők beszédébe. Szó-szót követett és már ott tartottak, hogy afelől kérdezősködni nála: honnan jött és mi járatban van. Röviden elmondta, hogy Pestről jött gyalog és ugyancsak gyalog megy tovább holnap Pozsonynak. A barátkozás mind bensőségesebb lett az egyre sűrűbb koccintások közepette.

„Uram-öcsém nem íródeák?” – hangzott el a kérdés az asztal mellett ülők egyikétől. E kérdést vagy nem hallotta, vagy szánt szándékkal eleresztette a füle mellett, mert nem válaszolt rá. Majd megszólalt a társaság tagjai közül Gerlóth József: ne haragudjon öcsém, de a kinézése után ítélve (értve ezen nagy haját, hosszúkás arcát, hosszú vékony nyakát), úgy néz ki, mint Petőfi Sándor, akiről már eddig is annyi szépet hallottunk.

A jövevény vendég szája szögletében mosoly húzódott végig, majd így szólt: „Igaza van bátyám uramnak, valóban Petőfi Sándor vagyok.” Erre zsebeiből egy csomó papírszeletet vett elő, ezeken versek voltak, majd hosszabb keresgélés után egy iratot mutatott, amely sok összehajtogatástól szakadozott volt és csendesen az asztal

közepére terítette. Kiskőrösön 1823-ban kiállított keresztlevél volt. Ezzel mindent igazolt. A társaság szótlanul nézte a szaggatott papírlapot. A síri csendet Petőfi Sándor hangja törte meg, aki felemelte poharát és így szólt: „Bátyám uramék egészségére!”

A nehéz súlyokkal járó falióra este 8 órát mutatott, amikor az asztalhoz jött kocsmárostól Petőfi azt kérdezte: „Kaphatnék az éjszakára szállást?” A kocsmáros, aki még mindig nem ismerte a jövevényt, ezt felelte: „Helyszűke miatt utasok éjszakai elszállásolására nem vagyok berendezve”. Petőfi arcán látszott a bizonytalanság érzése. De máris közbeszólt Gerlóth József: „Öcsém uram, ma éjszakára az én házam vendége lesz.” „Köszönöm, bátyám uram” – csak ennyit mondott Petőfi.

Rövid pár perc és a társaság széjjeloszlott, Petőfi Sándor a Kandi utca 9. sz. alatt lévő nádas ház felé tartott annak gazdájával Gerlóth Józseffel együtt, hogy nála töltsse az éjszakát.

Amint a továbbiakban apósom mesélte, édesapja odahaza boldogan közölte feleségével Dobrocsányi Terézzel az újságot, és azonnal meleg vacsorával látták vendégül szerény asztaluknál a nagy költőt.

Másnap Petőfi két papírlapot vett elő. Az egyikben saját kezűleg írt sorokban köszönte meg a szíves vendéglátást, a másikon egy rövidke vers volt, amit a költő papírra vetett.

Úgy dél felé, ebéd után búcsúzott el a ház népétől, mert mint mondotta, sietnie kell, hogy estére fedél alá jusson. Éppen a kocsmá sarkánál haladt, amikor hideg októberi szél csapkodta magára szorított gallérját, és amikor süvegével még egy utolsót intett a 9-es számú ház előtt állók felé, Petőfi Sándor kócos haját is integetni látták.

Így szól a kedves kis történet, amit oly sokszor és boldogan mondott el az apa a fiának, a fia pedig nekem és sok másnak.

Egyszer megkérdeztem, hogy mi lett a két papírral. Szomorúan felelt: széjjel szakadt. De hát csodálni való, ha a két kicsi papírdarabot az apa, majd a fia mintegy száz évig összehajtogatva szívük felett hordozták?

(Vágovits Gyula helytörténész írása alapján)

In Strba Katalin-Strba Sándor: *Érsekújvár az irodalom tükrében. Legendák, mesék, történetek.* Kt Könyv-és Lapkiadó, Komárno, 2006. 55-57. o.

Cím> Strba Sándor

Nábrežná č. 79.

940 57 Nové Zámky

Tel. 0904 874 117

E-mail: alexander.strba@gmail.com